

Handläggare: Gunilla Arvór
Region Ytterstad
Administrativa byrån
Tel: 508 263 22
gunilla.arvor@gfk.stockholm

2004-09-12

Dnr 03-650-936:6

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Inrättande av samverkansgrupp. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag från klotterkommissionens rapport.

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden beslutar om inrättande av en samverkansgrupp i enlighet med detta tjänsteutlåtande.
2. Gatu- och fastighetsnämnden hemställer hos Kommunstyrelsen om att utse ordförande för samverkansgruppen.

Olle Zetterberg

Eva Olsson

SAMMANFATTNING

Kommunfullmäktige fattade den 29 mars 2004 beslut om den sk klotterkommissionens rapport. Gatu- och fastighetsnämnden fick i samband med kommunfullmäktiges beslut uppdraget att inrätta en samverkansgrupp, med en bred sammansättning, för att leda och samordna samarbetet mellan olika aktörer. Nämnden fick också uppdraget att utreda den komplexa ansvarssituationen. Utifrån de nya uppdrag gatu- och fastighetskontoret fått har en inventering kring arbetssätt och arbetsstruktur genomförts.

Det splittrade ansvaret är ett mycket stort problem för att lyckas med en effektiv klotterstrategi och möjligheterna att skapa ett klotterfritt Stockholm. Grundproblem med samordningen av insatser är att alla förvaltningar och bolag har olika stor ambitionsnivå vilket avspeglas i summan avsatta medel och frekvens på insatserna. Det är avgörande att **staden internt är enad** för att med kraft kunna ställa krav på externa aktörer.

Kontoret föreslår att i enlighet med kommunfullmäktiges beslut inrättar gatu- och fastighetskontoret fr o m den 1 december 2004 en *samverkansgrupp* med bred förankring i staden. Gruppen föreslås ledas av SLK. För att nå resultat är det

viktigt att samverkansgruppen får mandat att ställa krav på förvaltningar/bolag och att öronmärkta pengar avsätts för klottersanering.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige fattade den 29 mars 2004 beslut om den sk klotterkommissionens rapport. Kommissionens slutsatser och förslag till åtgärder kan i huvudsak sammanfattas enligt följande;

- ? Samhället måste upprätthålla en ständig beredskap för att ta bort klotter.
- ? Befintliga klotterbekämpningsåtgärder räcker inte till och det krävs att saneringsarbetet samordnas mellan stadens egna resurser och de privata fastighetsägarna m.fl.
- ? Samordningsförsök skall göras i välavgränsade geografiska områden i staden där man även kan infoga den ”sociala” dimensionen.
- ? Tidigare, snabbare och tydligare insatser från rättsväsendet och samhället som polis och åklagare, socialsekreterare och skola.
- ? Insatser i förebyggande syfte ska inte skilja sig från annat förebyggande arbete med ungdomars kriminalitet.

Gatu- och fastighetsnämnden fick i samband med kommunfullmäktiges beslut uppdraget att inrätta en samverkansgrupp, med en bred sammansättning, för att leda och samordna samarbetet mellan olika aktörer.

Nämnden fick också uppdraget att utreda den komplexa ansvarssituationen. Syftet är att det ska bli lättare för staden att systematiskt följa och utveckla arbetet mot klotter.

Vidare beslutade också kommunfullmäktige att projektet ”Vårt Skärholmen” ska fungera som pilotprojekt och fortlöpande utvärderas.

Utifrån de nya uppdrag gatu- och fastighetskontoret fått har en inventering kring arbetssätt och arbetsstruktur genomförts. Gatu- och fastighetskontoret har sedan tidigare ett uppdrag att samordna klotterbekämpning i staden. Stockholms stads olika bolag och förvaltningar svarar dock var för sig för att klotter inom det egna ansvarsområdet saneras. Likaså har kontoret i samverkan med andra förvaltningar bedrivit enskilda projekt för att pröva metoder och samverkansformer. Kommunfullmäktiges uppdrag innebär ett välkommet mandat att ytterligare fördjupa samverka kring klotterbekämpning i staden.

Analys

Riktlinjer och begränsningar

Kommunfullmäktige beslutade 5 juni 2000 att klotter på stadens anläggningar skall saneras inom en arbetsvecka. Detta är därmed den huvudregel gatu- och fastighetskontoret samt även stadens övriga berörda förvaltningar arbetat utifrån.

Ekonomiska och personella resurser har dock inneburit att denna regel inte alltid kunnat hållas. Å andra sidan har pilotprojekt genomförts som innebär en högre intensitet i saneringsinsatserna i vissa geografiska områden. Ett sådant exempel är att gatu- och fastighetsnämnden i samband med verksamhetsprogram för 2002 beslutade att bedriva pilotprojekt i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Ett annat exempel är det sk Södermalmsprojektet.

Vid sidan av riktlinjer och resurser påverkar även väderförhållandena möjligheterna till en effektiv sanering. Under vinterhalvåret saneras bara mycket grovt och stötande klotter beroende på att saneringsmetoder med vatten och högtryck förstör och isar sönder vid temperaturer under +8 grader. Sammantaget innebär detta att den effektiva saneringsperioden i praktiken enbart är från april till oktober månad.

Den 1 januari 2004 skärptes den straffrättsliga lagstiftningen mot skadegörelse. Syftet med skärpningen är att ytterligare förebygga och bekämpa klotter och annan skadegörelse.

Enligt den nya lagstiftningen får polisen möjlighet att kroppsvisitera personer för att söka efter föremål som kan användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom. Genom kroppsvisitationer kan polisen beslagta föremål från potentiella gärningsmän t ex sprayfärgburkar som kan användas för klotter och annan skadegörelse. På så sätt kan brotten förhindras.

Straffmaximum för skadegörelse av normalgraden höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Syftet med straffhöjningen är att skapa större utrymme för domstolarna att i särskilt allvarliga fall av skadegörelse, som ändå inte bedöms som grova brott, döma ut strängare påföljder än böter. Avsikten är inte att generellt höja straffen för skadegörelse.

Staden sanerar klotter för ca 20 miljoner per år

Gatu- och fastighetskontoret har inom samordningsuppdraget tagit in uppgifter från stadsdelsförvaltningarna, bostadsbolagen, några fackförvaltningar om deras kostnader för klottersanering åren 2001-2003. Uppgifterna på kostnader som har lämnats uppgår i dagsläget till ca 20 mnkr årligen.

Samhällets kostnad för klottersanering uppgår dock till hundratals miljoner varje år. Av klottret följer dessutom ofta komplikationer på de ytor som blivit sanerade. Dessa skador kan kanske inte omgående uppskattas ekonomiskt eller kommer kanske inte ens förknippas med klotter då de blir föremål för restaurering. Det finns därmed heller ingen uppskattning av hur stor denna merkostnad är.

Exempel på några klotter- och klotterrelaterade skador;

Betongytor förstörs t ex genom att färgen stänger in fukt som ger vittringsskador. Klotter på elskåp och armaturer innebär risk för strömavbrott och elfel. Klotter på målade ytor lämnar efter sig fula avtryck som bara kan åtgärdas genom ommålning. Klotter på trafikskyltar kan i regel inte saneras mer än en gång på grund av reflex- och ytskiktens beskaffenhet. Därefter måste skylten helt bytas ut.

Komplext ansvar kräver tydlig organisation

Ett av grundproblemet med samordningen av insatser är att alla förvaltningar och bolag har olika stor ambitionsnivå och budgetar för ändamålet. Men även den mycket komplexa ansvarsbilden vilken kommunfullmäktige pekade på i sitt beslut har försvårat ett effektivt arbete.

Komplexiteten i ansvarsbilden kan exemplifieras med hur det kan se ut med ägarförhållande i offentlig miljö.

Ett torg:

- Busskuren ansvarar SL för om den har reklam JCDecaux.
- Trafik- och vägskyltarna har trafik-tjänsten på gfk ansvar för.
- Papperskorgar, bänkar och muren i parken är stadsdelsförvaltningens ansvar.
- Belysningsstolparna, muren som bär upp gatan och gångtunneln är gfk:s.
- Statyn som står på torget ansvarar Stadens konstkansli för.
- Elskåpet är Fortums.
- Det andra anläggningsskåpet är UPC och det tredje är Telias.
- Brevlådan och den grå buntlådan är Postens.
- Bollplanen intill med omklädningshytter är idrottsförvaltningens.
- Fastigheterna som gränsar mot torget ägs av en bostadsrättsförening, ett kommunalt bostadsbolag och en privat fastighetsägare.
- Skolfastigheten är SISAB:s ansvar.

Ibland och alltför ofta kan ansvaret för t.ex. en mur, bergskärning, bullerplank mm vara oklart. Till hjälp att utreda vem som har ansvaret för saneringen finns en gränssnittslista daterad 1999-12-21.

Det behövs också ökade krav på de som har upplåtelsekontrakt med staden. Resurser att kontrollera och utdöma vite vid utebliven sanering av t.ex. bodar, containrar m.m.

Lika viktigt som att tydliggöra ansvaret är dock att arbetet med att systematiskt inspektera och rapportera samt följa upp att sanering faktiskt sker. Detta är också en förutsättning för att kunna skaffa en bättre kunskapsbild av hur klottret fördelar sig över staden samt vilka klottrare som är verksamma.

Kontorets förslag/synpunkter

För att staden med allvar skall kunna ta krafttag för att minska förekomsten av klottret måste ett långsiktigt, tydligt och samordnat arbete ta sin början med klotterkommissionens intentioner och stadens tidigare erfarenheter som grund.

Det splittrade ansvaret är ett mycket stort problem för att lyckas med en effektiv klottterstrategi och möjligheterna att skapa ett klottterfritt Stockholm.

Grundproblemet med samordningen av insatser är att alla förvaltningar och bolag har olika stor ambitionsnivå vilket avspeglas i summan avsatta medel och frekvens på insatserna. Men även att utföra ett systematiskt inventeringsarbete.

Oavsett var det faktiska organisatoriska ansvaret ligger måste åtgärder vidtas för att systematisera saneringsinsatser, skapa ett strategisk förebyggande arbete och metodutveckling. Det är dessutom avgörande att **staden internt är enad** för att med kraft kunna ställa krav på externa aktörer.

Slutsatsen är därför att rimliga och verklighetsförankrade resurser måste avsättas inom alla förvaltningar och bolag för att arbetet mot klotter skall bli verkningsfullt, att klotter inte enbart ses som en saneringsfråga utan att samarbetet lika naturligt inbegriper de tekniska verksamheterna som de sociala samt stadens skolor. En sådan samordning är en övermäktig uppgift inom ordinarie verksamhet, men med öronmärkta pengar och en samverkansgrupp som innehar mandat att ställa krav på förvaltningar /bolag och som också arbetar med metodutveckling är det möjligt.

Förslag till struktur

Gatu- och fastighetskontoret har idag ett brett nätverk kring klotterfrågorna. Samverkan i utbildningar, metodutveckling m.m. sker förutom med stadens egna verksamheter med polismyndigheten, Fortum, SL, Fastighetsägarna, Hyresgästföreningen, HSB, Banverket, Vägverket, "Håll Sverige rent" m fl. Samarbetet är en viktig plattform för det fortsatta arbetet.

Kontoret föreslår att i enlighet med kommunfullmäktiges beslut inrättar gatu- och fastighetskontoret fr o m den 1 december 2004 en *samverkansgrupp* med bred förankring i staden. Gruppen föreslås ledas av SLK och övriga ingående vara representanter för stadsdelsförvaltningar, representant för polisen, SL, bostadsbolagen, fastighetsägarföreningen socialtjänstförvaltningen, brottsförebyggande råd m. fl.

Gruppens uppgift blir att fortsätta utreda ansvarsfrågan i samarbete med de externa aktörerna, bedriva systematisk omvärldsbevakning i frågan, leda ett metodutvecklingsarbete, utfärda rekommendationer till stadens verksamheter i klotterfrågan, ansvara för dokumentation av stadens arbete mot klotter samt ansvara för samordningen gentemot externa aktörer.

Dels behöver en samordning internt i staden, dels ett externt kontaktnät. Varje samordnande insats som görs ute i stadsdelarna ska rapporteras till den föreslagna samverkansgruppen för att den ska kunna samla den dokumentation som finns i en för staden gemensam "bank". Där ska man också kunna få uppgift på vad som pågår i staden och vad resultatet har blivit av genomförda klotterprojekt.

Gruppens första uppgift blir att göra en nulägesrapport rörande den aktuella klottersituationen i Stockholm.

Samverkansgruppen får även uppdraget att följa de pilotprojekt som bedrivs samt sprida dess erfarenheter. Exempelvis har arbetet inom Skärholmens stadsdelsförvaltning med projektet Vårt Skärholmen pågått en tid med både möjligheter och flera svårigheter. Det är angeläget att detta arbete fortsätter för att så småningom kunna utvärdera projektet. Efter utvärdering kan sedan andra stadsdelsförvaltningar plocka ihop åtgärder och idéer som passar deras behov och förutsättningar.

Som experthjälp inrättas ett *metodutvecklingsråd* under samverkansgruppen. Denna grupp skall sättas samman för att utveckla befintliga saneringsåtgärder samt utveckla och föreslå förebyggande skyddsåtgärder. I denna grupp bör representanter för de tekniska förvaltningarna delta. Stadsbyggnadskontorets medverkan är en garanti för att frågan skall komma in i ett tidigt skede i planprocessen. I övrigt bör rådet innehålla kompetenser från arkitekturhögskolan, saneringskompetens m. fl.

En viktig grupp som utvecklingsråd har att samtala med är stadsdelsförvaltningarnas tekniska avdelningar. Dessa har bred kunskap om hur stadsdelarnas behov ser ut, var man har problem med klotter o.s.v.

SLUT